

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Філіпенко Т.В.

*доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри «Менеджменту зовнішньоекономічної діяльності»,
Донецький державний університет управління*

Соціальна безпека є складовою національної безпеки і представляє собою такий стан розвитку національної економіки, за якого держава здатна забезпечити гідний і якісний рівень життя населення незалежно від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз.

Значна кількість зовнішніх загроз соціальній безпеці країни знаходиться в площині зовнішньоекономічної діяльності. Насамперед це стосується заборонених законом видів зовнішньоекономічної діяльності. У цьому аспекті слід відзначити, що однією з найнебезпечніших проблем сучасності, яка має стійку тенденцію до ускладнення, є поширення наркоманії, а відтак – і міжнародної наркоторгівлі.

Для України актуальність цієї проблеми визначається тим, що наша країна розглядається не тільки як зона контрабандного транзиту наркотиків з місць їх традиційного виробництва, а і як ринок збуту.

Використання транснаціональними наркосиндикатами території держави для транзиту наркотиків фіксується протягом тривалого часу. Останніми роками відзначається збільшення об'ємів переміщення героїну афганського походження, так званим «Шовковим шляхом», що проходить через територію Центральноазіатських країн СНД, Росію та Закавказькі країни. Нині цей шлях є основним джерелом надходження героїну і на внутрішній ринок України, що обумовлено стрімким зростанням нарковиробництва в Афганістані.

Поширюється контрабанда в Україну синтетичних наркотиків та прекурсорів для їх виробництва, зокрема ефедрину. Низький контроль за обігом цієї речовини в таких сусідніх країнах, як Болгарія, Румунія, Угорщина, сприяє формуванню каналів її контрабандного ввезення в Україну, стрімкому поширенню сурогатних похідних ефедрину (наприклад, первиту) на наркоринках південних і західних регіонів нашої країни.

Зафіксовані спроби ділків міжнародної наркомафії використати потужний промисловий та інтелектуальний потенціал України для незаконного виробництва прекурсорів і підконтрольних хімічних речовин з місцевої та давальницької сировини. При цьому у протиправну діяльність втягуються українські фахівці хімічної промисловості, професійні фармацевти, окремі співробітники правоохоронних органів.

Географічне положення, відкриття нових транспортних сполучень, незавершеність формування системи імміграційного контролю, недостатня якість митного та прикордонного контролів, недоліки чинного законодавства спричиняють до того, що Україна перетворюється в один з основних транснаціональних каналів незаконної міграції.

Політичні, економічні й соціальні наслідки вказаного явища поступово перетворюють його на реальну загрозу національній безпеці держави. Для забезпечення легального прибуття іноземців у нашу державу використовуються спеціально створені туристичні фірми, недосконала діяльність консульських установ і державних структур України.

Ступінь небезпеки цього виду кримінального бізнесу підвищується за рахунок того, що транснаціональні канали незаконної міграції через територію України з країн Південно-Східної Азії, Близького Сходу до Центральної і Західної Європи, вважаються досить сприятливими для транспортування наркотиків, зброї тощо.

Різновидом міжнародного кримінального бізнесу також є торгівля людьми. Її поширення в Україні обумовлюється високою прибутковістю, доволі низьким рівнем ризику, а також складною соціально-економічною ситуацією в

державі. За даними Міжнародної організації з міграції, рекрутери нелегальних мігрантів щорічно заробляють від 5 до 7 мільярдів доларів США на контрабандному або легальному перевезенні людей і нелегальному працевлаштуванні, пов'язаному для мігрантів із ризиком для життя, здоров'я, матеріального добробуту.

Здебільшого країнами-споживачами «живого товару» з України є Туреччина, Греція, Кіпр, Італія, Югославія, Боснія і Герцеговина, Угорщина, Чехія, Хорватія, Німеччина, Об'єднані Арабські Емірати, Китай і Нідерланди.

За офіційною статистикою Міністерства внутрішніх справ України в останні 18 років жертвами торгівлі людьми стали 100 тисяч українців. Причому йдеться не лише про жінок, з яких роблять повій, а й про чоловіків, котрих використовують для трудової експлуатації.

Кабінетом Міністрів України була прийнята Постанова № 1013 від 19 листопада 2008 року «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з посередництва в працевлаштуванні за кордоном та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю)». Цей нормативно-правовий акт установив, що усі суб'єкти господарювання, які займаються діяльністю з посередництва у працевлаштуванні за кордоном, відносяться до суб'єктів з високим ступенем ризику. Критеріями за якими оцінюється ступінь ризику є загроза стати жертвою торгівлі людьми, а саме залучення до примусової праці за кордоном. Крім того, як загроза розглядається: пропонування працевлаштування за кордоном на неіснуючі робочі місця; працевлаштування у іноземного роботодавця без оформлення трудових відносин.

Отже, проблеми соціальної безпеки зовнішньоекономічної діяльності є багатоаспектними за своєю природою. Вони охоплюють загальні та специфічні риси, що впливають із сукупності геополітичних, економічних, соціокультурних особливостей держави та її зовнішнього оточення. Тому в регулюванні зовнішньоекономічною діяльністю необхідне чітке дотримання принципів верховенства закону та загальновизнаних норм міжнародного права.